

Құрметті _____!

2- слайд

Жүргізіліп отырған жұмыс - монополияға қарсы қызмет жұмысының тұжырымдамасын өзгерту және Экономикалық Ұнтымақтастық және Даму Ұйымы стандарттарына сәйкес келтіру қажеттілігі айқындалған «Жүз нақты кадам» бес институционалды реформаны іске асыру, сондай-ақ монополияға қарсы органның қызметін күшейту және монополияға қарсы орган жұмысының мәртебесі мен тәртібін регламенттеу міндеті Қазақстан халқына арналған кезекті Жолдауда қойылған Мемлекет басшысының тапсырмаларына негізделеді.

3-слайд

Осы өзгерістерге Экономикалық Ұнтымақтастық және Даму Ұйымы (бұдан әрі - ЭЫДҰ) жүргізген **Қазақстандағы бәсекелес заңнама мен саясатқа шолу негіз болды.**

Жұмыс екі кезеңге бөлінді.

I - базалық кезеңде (2015), Экономикалық Ұнтымақтастық және Даму Ұйымы шолуының негізінде Қазақстан Республикасының монополияға қарсы заңнамасына монополияға қарсы орган жұмысының тұжырымын өзгерту бойынша ауқымды өзгерістер енгізілді;

II – нақтылау кезеңінде (2016), монополияға қарсы органның рөлін күшейтуге, оның мәртебесі мен жұмыс тәртібін регламенттеуге, сондай-ақ Экономикалық Ұнтымақтастық және Даму Ұйымы шолуында көрініс тапқан ұсынымдарға сәйкес заңнаманың жекелеген нормаларын пысықтауға бағытталған заңнамаға түзетулер көзделген. Жұмыстың екі бағыты бір бірімен тығыз байланысты.

Жақын араға қойылған мақсаттардың бірі Экономикалық Ұлтымақтастық және Даму Ұйымының Бәсекелестік жөніндегі комитетіне қатысушы мәртебесін алу, одан кейін осы Ұйымға толығымен мүше ретінде кіру болып табылады.

4-5-слайдтар

1-кезеңді іске асыру қорытындылары бойынша Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексі қабылданды, оған «Бәсекелестік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының нормалары кірді, сондай-ақ оны ең озық халықаралық тәжірибеге сәйкес келтіруге бағытталған Қазақстан Республикасының өзге де заңнамалық актілеріне бәсекелестік мәселелері бойынша бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

1-кезеңнің іс жүзіндегі нәтижелері мыналар болды:

1) кәсіпкерлік қызметке мемлекеттің қатысуын шектеу тетігі енгізілді, мемлекеттің қатысуымен (50%-дан астам) заңды тұлғалар (АҚ, ЖШС) қызметінің түлері 2016 жылы 47%-ға қысқарады;

2) 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап реттелетін нарықтарда бағалық реттеу және Доминанттар тізілімі жойылады;

3) алғаш рет «картель» ұғымы енгізілді;

4) нарық субъектілерінің әрекеттерінде (әрекетсіздігінде) бәсекелестікті қорғау саласындағы заңнаманы бұзу белгілерінің болуы туралы хабарлау институты енгізілді;

5) бәсекелестікті қорғау саласындағы заңнаманы бұзуға жол бермеу туралы ескерту институты енгізілді;

6) бәсекелестік саладағы бұзушылықтар туралы істердің материалдарын қарау бойынша (түпкілікті шешім қабылданғанға дейін) монополияға қарсы органның жанынан алқалы орган (келісу комиссиясы) институты енгізілді;

7) монополияға қарсы органның мемлекеттік органдарға бәсекелестікті қамтамасыз етуге (дамытуға) бағытталған әрекеттерді жасау қажеттілігі туралы нұсқама енгізу құқығын көздейтін норма енгізілді.

6- слайд

2-кезеңді іске асыру шеңберінде Заң жобасында монополияға қарсы орган мәртебесінің және оның жұмыс тәртібінің нақты регламенттелуі көзделген - Кәсіпкерлік кодекске «Монополияға қарсы орган және оның өкілеттіктері» деген жеке тарау енгізілді.

Орталық атқарушы органнан, оның ведомствосынан және аумақтық бөлімшелерінен тұратын монополияға қарсы органның жүйесі нақты жазылды. Сондай-ақ монополияға қарсы органның басшылығына қатысты бап көзделген, онда халықаралық тәжірибеге сәйкес мәртебесін көтеру және жүргізілетін саясаттың сабақтастығы үшін монополияға қарсы орган ведомствосының басшысын тағайындау мерзімі белгіленген – кемінде 4 жыл. Сонымен қатар, монополияға қарсы органның басқа мемлекеттердің монополияға қарсы органдарымен, сондай-ақ құқық қорғау органдарымен өзара іс-қимылының мәселелері, оның құзыреті, қызметкерлерінің құқықтары мен міндеттері реттелген.

7-слайд

Бұдан басқа, Заң жобасында мынадай негізгі бағыттар бойынша өзгерістер көзделген:

1) монополияға қарсы заңнаманы бұзу фактілері бойынша жүргізілетін тергеп-тексеру тиімділігін арттыру. Осы бағыттың шеңберінде «картель» ұғымының енгізілуіне байланысты тергеп-тексеруді жүргізу мерзімін ұзарту ұсынылады (3+3 ай қағидаты), бұл неғұрлым сапалы тергеу жүргізуге мүмкіндік береді және картель-монополистерге қатысты күрделі істер бойынша елеулі нәтижелерге

қол жеткізуге жағдай жасайды. Сондай-ақ өзгерістер келісу комиссия институтын жетілдіруге, бағытталған, аталған өзгерістер монополияға қарсы органның тергеп-тексеру объектісіне тергеу нәтижелері бойынша қорытындының жобасын тергеп-тексеру аяқталғанға дейін 30 күн бұрын жіберуді міндеттейтін нормаларды көздейді, бұл тергеу нәтижелеріне сотқа дейін шағымдану және монополияға қарсы органда тергеу объектісінің дәлелдерін және тәуелсіз сарапшылардың пікірлерін ескере отырып объективті шешім қабылдауға жағдай жасайды.

8-слайд

2) егер келісімдер бәсекелестікке қарсы сипатқа ие және бәсекелестікке қауіп төндіретін болса, бәсекелестікке қарсы келісімдерге қолданылатын тыйым салу тәсілдерін ең озық әлемдік практикаға сәйкес келтіру, оның ішінде зияткерлік меншікке айрықша құқықтарға қатысты ерекшеліктерді алып тастау. Осы түзетулер ең озық әлемдік практикаға сәйкес келтіру және бәсекелестікті шектейтін іскерлік өзара қатынастардың барлық түрлеріне қатысты шектеушілік келісімдерді айналып өту үшін ерекшеліктерді пайдалануға жол бермеу мақсатында ұсынылды. Сондай-ақ бұзушылық түрлерін нақты ажырату, сонымен қатар жекелеген белгілерді екі мағыналы түсінуді және олардың қайталануын болдырмау үшін деңгейлес келісімнің редакциясы және оның анықтамасына жататын келісімдердің тізбесі нақтыланған;

9-слайд

3) **нарық субъектілерінің келісілген әрекеттеріне тәсілдерді өзгерту.** Жүргізілетін тергеулердің сапасын арттыру және нарық субъектілеріне тиісті кепілдіктерді беру мақсатында, объективті алғышарттардың бір мерзімділігінен, пайдасынан және олардың болмауынан басқа қосымша белгі – «бәсекелестікті шектеу» енгізілді;

4) монополияға қарсы комплаенс институтын енгізу, ол монополияға қарсы органға тауар нарығында жалпы қағидаттарды және іс-әрекет қағидаларын (іскерлік әдеп, бизнес практика кодексін) ұстануды нарық субъектілеріне ұсынуға мүмкіндік беретін, монополияға қарсы реттеудің маңызды құралы болып табылады. Осы институтты енгізу Еуропалық одақтың регламенті сияқты рұқсат етілетін келісімдердің прецеденттерін құруға мүмкіндік береді, сондай-ақ монополияға қарсы комплаенс актілерін қабылдаған нарық субъектілеріне беделге зиян келтірмей әдеп қағидаттарына сәйкес бизнес жүргізуге жағдайлар жасайды.

10-слайд

5) **rule of reasons** қағидаттары бойынша нарық субъектісінің үстем жағдайын тану тәсілдерін өзгерту. Атап айтқанда, нарық субъектісінің жағдайы нарықтағы үстем үлесі 35%-дан астам, бірақ 50%-дан аспаған және market power болған кезде үстем деп танылады (нарықтық биліктің болуын бағалау нарыққа талдау жүргізу шеңберінде, сондай-ақ тергеп-тексерулер кезінде жүргізіледі). Нарық субъектісінің 50% және одан астам үлестерге ие болған кезде, Per se доминанты деп танылады;

Осы түзетулерді қабылдау нәтижесінде сандық көрсеткіштерге емес, субъектінің нарықтағы әрекеттеріне (сапалық көрсеткіштеріне) немесе жағдайына мән беріліп, талдау жасалады. Монополияға қарсы орган үстем жағдайды негізінен нарық билігінің және нарыққа кіру тосқауылдарының болуына сүйене отырып айқындайды.

11-слайд

6) экономикалық шоғырлануды мемлекеттік бақылау тәсілдерін өзгерту. Экономикалық шоғырлануға келісім беру туралы өтініш хаттарды 2 кезеңдікпен қарау тәсіліне көшіру ұсынылады, бұл ретте бәсекелестіктің деңгейіне әсер етуі және

мәміле жасау кезінде нарық субъектісі нарықтық билігінің белгіленуі ескеріледі:

1-кезеңде (1 ай ішінде қарау) көптеген жағдайлар үшін талдауды жеңілдетілген тәртіппен жүргізу көзделген;

2-кезеңде (1 жылдан аспайтын), белгілі бір жағдайларда (монополияландыру қаупі) толық талдау жүргізіледі;

Экономикалық шоғырлануды мемлекеттік бақылау тәсілдерін оңтайландыру бойынша осы түзетулер жоғары шоғырланған нарықтарда нарық күштері ұлғаюының болмауына, нарықтардың ашық болуын қолдауға және бәсекелестік ықтималдығын қамтамасыз етуге бағытталған.

12-слайд

7)нарыққа талдау жүргізу негіздерін және рәсімдерін нақтылау;

Тауар нарығындағы бәсекелестік ортаның жай-күйін талдау және бағалау жүргізу тәсілдері мен әдістемесі ЭЫДҰ елдерінің озық монополияға қарсы практикасында қолданылатын тәсілдерге және әдістемелерге сәйкестендіріледі.

13-слайд

Екі жылдық заң шығару циклы монополияға қарсы реттеуді күшейте отырып, нарықтарды толық ырықтандыруға және реттеуден шығаруға мүмкіндік береді. Бұл Экономикалық Ынтымақтастық және Даму Ұйымы елдерінің практикасына сәйкес келеді.

Қазіргі кезде 2016 жылғы 1 шілдеге дейін **халықаралық бағыттардағы рейстерге қызмет көрсету кезіндегі әуежайлар көрсететін қызметтердің барлық түрлерін, сондай-ақ жүк вагондарын операциялау және жүк вагондарын жалға беру қызметтерін мемлекеттік бағалық реттеуден шығару мәселесі қаралуда.**

Осылайша екі жылдық жұмыс циклының басты қорытындысы 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап экономиканың реттелетін секторларында нарықтық баға белгілеуге көшу болады (реттелетін нарықтарды мемлекеттік бағалық реттеуден шығару) және монополияға қарсы реттеу құралдары – үстем жағдайды теріс пайдалануға, оның ішінде монополиялық жоғары және монополиялық төмен бағаларды белгілеуге байланысты бұзушылықтардың жолын кесу, картельдермен күресті күшейту, деңгейлес келісімдердің жолын кесу құралдары енгізіледі.

Сіздерге қарауға ұсынылған Заң жобасы барлық мемлекеттік органдармен келісілді.

Қолдауларыңызды сұраймын.